

Aktualne propozycje Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Cele Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 określone zostały jako:

- poprawa konkurencyjności rolnictwa,
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz,
- zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

PROW 2014-2020 ukierunkowany będzie przede wszystkim na wzrost konkurencyjności rolnictwa z uwzględnieniem celów rolnośrodowiskowych.

W okresie 2014-2020 w ramach programu rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich współfinansowanego ze środków unijnych realizowanych będzie 6 priorytetów UE w zakresie obszarów wiejskich, określonych w rozporządzeniu w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich. W ramach PROW planowane jest:

1. Wdrażanie instrumentów związanych z transferem wiedzy i innowacji: **szkolenia, doradztwo** oraz nowy instrument **współpracy**, który służyć ma głównie ułatwieniu zastosowania nowych rozwiązań w zakresie np. metod produkcji, organizacji, marketingu poprzez realizację wspólnych projektów przez podmioty naukowe, służby doradcze, podmioty gospodarcze i indywidualnych rolników.
2. Kontynuacja działań zmierzających do poprawy konkurencyjności rolnictwa, w tym w szczególności dotyczących **modernizacji gospodarstw rolnych**, ułatwiania wymiany pokoleniowej w sektorze rolnym poprzez **wsparcie dla młodych rolników**, rozpoczynających po raz pierwszy samodzielne prowadzenie działalności rolniczej. Ponadto, możliwe będzie wdrażanie instrumentu w postaci **premií dla małych gospodarstw**, której celem jest ułatwienie im podjęcia inwestycji o charakterze rolniczym. Przewiduje się także wsparcie działalności gospodarczej dotyczącej świadczenia usług rolniczych.
3. Zakłada się wdrażanie instrumentów związanych ze wzmacnianiem organizacji łańcucha żywnościowego poprzez inwestycje dotyczące **przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych**, a także dalszy rozwój **grup producentów rolnych i systemów jakości produktów rolnych**. Ponadto w celu ułatwienia sprzedaży bezpośredniej artykułów rolnych planuje się kontynuację wsparcia na rzecz **budowy i modernizacji targowisk**.

4. Planowana jest kontynuacja działań o charakterze zapobiegawczym w zakresie **ochrony gospodarstw rolnych przed klęskami żywiołowymi** i katastrofami naturalnymi, jak również przywracanie potencjału produkcji rolnej w przypadku wystąpienia zjawisk o charakterze siły wyższej.
5. W celu ochrony środowiska (w tym wody, gleb, krajobrazu) i zachowania bioróżnorodności przewiduje się przeznaczenie środków na realizację działań **rolnośrodowiskowych**, z zakresu **rolnictwa ekologicznego** oraz **zalesień**, ponadto kontynuowana będzie realizacja płatności na rzecz **obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania**.
6. Planuje się realizację projektów z zakresu rozwoju lokalnego, dotyczących **kształtowania przestrzeni publicznej** na obszarach wiejskich, jak również wsparcie związane z **zachowaniem dziedzictwa kulturowego**.
7. Planuje się również realizację działania polegającego na przyznawaniu jednorazowej **premię na rozpoczęcie działalności pozarolniczej** dla właścicieli małych gospodarstw rolnych.
8. Kontynuowane będzie wdrażanie podejścia **Leader**. Zgodnie z przepisami rozporządzenia EFRROW na jego realizację przeznaczyć będzie trzeba co najmniej 5% łącznego budżetu przysłego programu.

Dotychczasowe prace nad PROW 2014-2020 i dalsze kroki:

Od połowy 2012 roku w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi trwają intensywne prace związane z przygotowaniem „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”. W kwietniu br. opracowany został „Wstępny Zarys Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”. Wstępny Zarys Programu miał charakter ogólny – określał główne założenia odnośnie kształtu II filara WPR w Polsce w latach 2014-2020. Na przełomie czerwca i lipca 2013 roku zakończył się I etap konsultacji społecznych „Wstępnego zarysu PROW 2014-2020”. Zebranych zostało blisko 200 opinii i uwag.

W oparciu o propozycje i uwagi, zgłoszone w ramach konsultacji społecznych, do „Wstępnego Zarysu PROW 2014-2020”, opracowany został pod koniec lipca 2013 r. „Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”, przeprowadzono również jego konsultacje. II etap konsultacji PROW 2014-2020 zakończył się 15 września 2013 r., a 26 września 2013 r. odbyła się konferencja podsumowująca je. Obecnie, w oparciu o zebrane postulaty i propozycje partnerów społecznych i instytucjonalnych, przygotowany jest II projekt Programu. Po konsultacjach Program zostanie przedłożony Radzie Ministrów, po czym rozpoczyna się uzgodnienia dokumentu z Komisją Europejską. Zakończenie prac nad projektem Programu nastąpi po przyjęciu pełnego pakietu przepisów wspólnotowych dotyczących wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Dotychczas bowiem przyjęte zostało jedynie

rozporządzenie bazowe, natomiast wciąż trwają prace nad aktami delegowanymi i wykonawczymi.

Poniżej w tabelach przedstawiono wykaz działań i poddziałań w PROW 2014 – 2020 oraz syntetyczny opis tych instrumentów.

**Planowane działania w PROW 2014-2020
w układzie priorytetów rozwoju obszarów wiejskich**

Priorytet	Działanie / poddziałanie	
Priorytet 1. Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich	1.	Transfer wiedzy i innowacji
	2.	Doradztwo
	3.	Współpraca
Priorytet 2. Poprawa rentowności gospodarstw rolnych i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach i promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach rolnych oraz zrównoważonego zarządzania lasami	4.	Modernizacja gospodarstw rolnych
	5.	Premie dla młodych rolników
	6.	Restrukturyzacja małych gospodarstw
	7.	Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych
Priorytet 3. Poprawa organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie	8.	Przetwórstwo i marketing produktów rolnych
	9.	Przywracanie potencjału produkcji rolnej i działania zapobiegawcze
	10.	Targowiska - podstawowe usługi na obszarach wiejskich i odnowa wsi
	11.	Tworzenie grup producentów rolnych
	12.	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych
Priorytet 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem	13.	Płatności z tytułu ONW
	14.	Program rolnośrodowiskowoklimatyczny
	15.	Rolnictwo ekologiczne
	16.	Scalanie gruntów

Priorytet 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym	17.	Zalesianie i tworzenie terenu zalesionego
Priorytet 6. Promowanie włączenia społecznego, ograniczania ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich	18.	Podstawowe usługi na obszarach wiejskich i odnowa wsi
	19.	LEADER
	20.	Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Opis instrumentów wsparcia (działań/poddziałań) w PROW 2014-2020

Działanie/ poddziałanie	Opis instrumentów wsparcia
Transfer wiedzy i innowacji	Realizacja działania ma umożliwić zwiększanie innowacyjności i bazy wiedzy na obszarach wiejskich oraz wzmacnianie powiązań między rolnictwem i leśnictwem a badaniami i innowacją, a także promować uczenie się przez całe życie. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje następujące poddziałania: 1. -szkolenia zawodowe i nabywanie umiejętności oraz 2. -demonstracje i działania informacyjne. Zarówno w poddziałaniu 1 jak i 2 beneficjentami będą mogły zostać jednostki naukowe i uczelnie wyższe, publiczne podmioty doradcze, szkoły rolnicze lub szkoły leśne lub centra kształcenia ustawicznego lub centra kształcenia praktycznego prowadzone przez JST lub organy administracji rządowej. Ponadto w poddziałaniu 1 beneficjentem będą mogły zostać również podmioty prowadzące działalność szkoleniową.
Doradztwo	Realizacja działania ma umożliwić wzmocnienie mechanizmów transferu wiedzy i innowacji m.in. poprzez doradztwo, którego oferta będzie dostosowana do indywidualnych potrzeb rolnika lub grupy rolników lub właścicieli lasów. Ponadto, realizując cele priorytetu pierwszego – promowanie uczenia się przez całe życie, wsparcie kierowane będzie także na doskonalenie zawodowe doradców w zakresie obszarów, w ramach których świadczone będą usługi doradcze. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje następujące poddziałania: 1-udzielanie pomocy rolnikom lub właścicielom lasów w korzystaniu z usług doradczych oraz 2-wsparcie szkoleń dla doradców. Beneficjentami poddziałania 1 będą mogły zostać publiczne i prywatne podmioty doradcze. Natomiast w poddziałaniu 2 jednostki

Działanie/ podziałanie	Opis instrumentów wsparcia
	doradztwa rolniczego.
Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	<p>Wprowadzanie na rynek wysokojakościowych produktów rolnych i środków spożywczych, wytwarzanych w ramach systemów jakości, wiąże się z wyższymi kosztami produkcji. W związku z tym, wsparcie uczestników tych systemów jest szczególnie ważne, ponieważ rynek produktów o wysokiej, potwierdzonej jakości, rozwija się w Polsce dopiero od kilku lat. Uczestnictwo w systemach jakości zapewnia produkcję produktów wysokiej jakości, otrzymywanej w wyniku produkcji ponad standardowej, określonej właściwymi przepisami, przy uwzględnieniu zachowania dziedzictwa narodowego oraz dbałości o wpływ całego procesu wytwarzania na środowisko. Współpraca pomiędzy uczestnikami systemów jakości sprzyja zwiększaniu siły ekonomicznej tych podmiotów na rynku. Wsparcie w ramach tego działania obejmuje następujące poddziałania: 1- wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości żywności, 2- wsparcie na przeprowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych. Beneficjentami poddziałania 1 będą mogli zostać rolnicy aktywni zawodowo. Natomiast w poddziałaniu 2 podmiot utworzony przez co najmniej dwóch producentów, wytwarzających produkty rolne lub środki spożywcze w ramach systemów jakości, zwany dalej „zespołem promocyjnym”. Każdy z członków zespołu promocyjnego musi posiadać dokument, który poświadcza jego uczestnictwo w systemie jakości.</p>
Modernizacja gospodarstw rolnych	<p>Pomoc będzie udzielana na materialne lub niematerialne inwestycje poprawiające ogólne wyniki gospodarstw rolnych prowadzących zarobkową działalność rolniczą. Przez prowadzenie działalności w celach zarobkowych rozumie się prowadzenie działalności, której podstawowym celem jest osiągnięcie dochodu. W ramach tego działania będą realizowane wyłącznie takie rodzaje operacji, które będą przyczyniały się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa. Poprzez poprawę ogólnych wyników gospodarstwa rolnego rozumie się poprawę konkurencyjności lub zwiększenie rentowności gospodarstwa rolnego w wyniku jego restrukturyzacji. Poprawa ogólnych wyników gospodarstwa rolnego fakultatywnie może dotyczyć: poprawy efektywności korzystania z zasobów wodnych w gospodarstwie, poprawy efektywności korzystania z energii w gospodarstwie, zwiększenia wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w gospodarstwie, redukcji emisji gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa w gospodarstwie, poprawy sekwestracji węgla w rolnictwie w gospodarstwie. W tym działaniu będą również</p>

Działanie/ podziałanie	Opis instrumentów wsparcia
	<p>realizowane inwestycje zbiorowe, przez które rozumie się operacje realizowane przez co najmniej dwóch rolników, dotyczące gospodarstw tych rolników, w nich realizowane i przyczyniające się do poprawy ogólnych wyników tych gospodarstw np. budowa wspólnej przechowalni, silosu albo zakup wspólnej maszyny do prac polowych.</p> <p>Uzasadnione ekonomicznie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii może stanowić element operacji.</p> <p>Beneficjentem będzie mógł zostać rolnik prowadzący działalność rolniczą w celach zarobkowych lub grupa takich rolników.</p>
Przetwórstwo i marketing produktów rolnych	<p>Przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu na poziomie handlu hurtowego produktów rolnych tj. produktów wymienionych w Załączniku nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. z wyłączeniem produktów rybnych, przy czym produkt będący wynikiem przetwarzania powinien być również produktem rolnym – stanowi to linię demarkacyjną z programami współfinansowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rybackiej i funduszy strukturalnych w latach 2014-2020. Beneficjentem będzie mogła zostać: osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która: - posiada zarejestrowaną działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych, - działa jako przedsiębiorca wykonujący działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo oraz rolnik podlegający ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie – dotyczy rolników składających wnioski w naborze tematycznym dotyczącym wsparcia rozpoczynania działalności gospodarczej w zakresie przetwórstwa produktów rolnych.</p>
Scalanie gruntów	<p>Pomoc jest udzielana na inwestycje przekształcające strukturę przestrzenną rozdrobnionych działek, rozmieszczonych w szachownicy, w kształtne działki o dogodnym dojeździe. Podczas scalenia projektuje się nowy układ komunikacyjny wsi, który umożliwia dojazd do działek i skraca odległość między siedliskiem i działkami uprawowymi. W wyniku przeprowadzenia procesu scalenia uzyskuje się poprawę efektywności gospodarowania m.in. poprzez obniżenie kosztów produkcji, zmniejszenie: nakładów pracy, czasu przejazdów i zużycia paliwa. W ramach operacji przeprowadza się prace z zakresu zagospodarowania poscaleniowego, które obejmują w szczególności stworzenie funkcjonalnej sieci dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych oraz wykonanie zadań wpływających na regulację stosunków wodnych na obszarze objętym scalaniem.</p> <p>Operacje realizowane w ramach tego działania przyczynią się do zachowania lub poprawy walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zmniejszenia nasilenia procesów erozyjnych gleb. Beneficjentami będą mogli zostać: starosta i jednostka organizacyjna przekazana samorządowi województwa lub jednostka utworzona przez ten samorząd do realizacji zadań scaleniowo-wymiennych.</p>

Działanie/ podziałanie	Opis instrumentów wsparcia
Przywracanie potencjału produkcji rolnej i działania zapobiegawcze	<p>Pomoc może być udzielona na ekonomicznie uzasadnione inwestycje mające na celu zapobieganie albo bezpośrednie odtworzenie zniszczonego majątku produkcyjnego gospodarstwa uszkodzonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych lub katastrof. Wsparcie nie może stanowić rekompensaty z tytułu straty dochodu wynikającej z klęski żywiołowej lub katastrofy. Wsparcie na odtworzenie zniszczonego majątku produkcyjnego uzależnione jest od formalnego uznania przez właściwe organy publiczne, że klęska żywiołowa wystąpiła i że klęska ta lub środki przyjęte zgodnie z dyrektywą Rady 2000/29/WE w celu zwalczenia lub powstrzymania choroby roślin lub inwazji szkodników spowodowały zniszczenie co najmniej 30% istotnego potencjału rolnego. Beneficjentem będzie rolnik.</p> <p>W poddziałaniu wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof, beneficjentem będzie mógł zostać rolnik lub grupa rolników.</p>
Premie dla młodych rolników	<p>Pomoc przyznaje się w związku z rozpoczynaniem prowadzenia gospodarstwa rolnego jako kierujący gospodarstwem. Wsparcie dotyczy rozwoju przejętego gospodarstwa, w kierunku produkcji żywnościowych produktów rolnych, jak i nieżywnościowych produktów rolnych, a także przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie. Beneficjentem będzie mógł zostać młody rolnik – osoba, która nie ukończyła 40 roku życia, posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe (wynikające z wykształcenia lub stażu pracy w rolnictwie) i po raz pierwszy rozpoczyna prowadzenie gospodarstwa rolnego jako kierujący gospodarstwem, czyli w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie prowadziła gospodarstwa rolnego jako kierujący. Kierujący gospodarstwem rolnym prowadzi gospodarstwo osobiście (pracuje w tym gospodarstwie i podejmuje wszelkie decyzje dotyczące gospodarstwa), na własny rachunek i we własnym imieniu, ponosi koszty i czerpie korzyści w związku z jego prowadzeniem.</p>
Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej	<p>Pomoc przyznaje się w związku z rozpoczynaniem prowadzenia działalności pozarolniczej. Pomoc ma charakter pomocy <i>de minimis</i>. Beneficjentami będą mogły zostać osoby fizyczne</p>
Restrukturyzacja małych gospodarstw	<p>Pomoc jest przyznawana na restrukturyzację gospodarstwa w kierunku produkcji żywnościowych lub nieżywnościowych produktów rolnych, a także przygotowania do sprzedaży i sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie oraz przetwórstwa produktów rolnych pochodzących głównie z gospodarstwa, przy czym</p>

Działanie/ podziałanie	Opis instrumentów wsparcia
	<p>produkt będący wynikiem przetwarzania powinien być również produktem rolnym, tj. objętym Załącznikiem nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.</p> <p>Przez restrukturyzację rozumie się zasadnicze zmiany w gospodarstwie, które mają na celu poprawę jego konkurencyjności i zwiększenie jego rentowności poprzez wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa (wyrażonej w tys. euro), w szczególności w wyniku zmiany profilu prowadzonej produkcji rolnej.</p> <p>Beneficjentem będzie mógł zostać rolnik będący osobą fizyczną ubezpieczoną na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, prowadzący wyłącznie działalność rolniczą.</p>
Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych	<p>Wsparcie działalności gospodarczej dotyczącej świadczenia usług rolniczych. Realizacja działania tworzy warunki dla dywersyfikacji działalności gospodarczej i poprawy możliwości zatrudnienia, przyczyniając się tym samym do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich.</p> <p>W ramach działania stosowana będzie zasada <i>de minimis</i></p> <p>Beneficjentem będzie mogła zostać osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, prowadząca działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych jako mikro- lub małe przedsiębiorstwo przez co najmniej dwa lata przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy.</p>
Podstawowe usługi na obszarach wiejskich i odnowa wsi	<p>Realizacja działania wpłynie na poprawę warunków życia na obszarach wiejskich poprzez zapewnienie dostępu do podstawowych usług, w tym infrastruktury kulturalnej, dla ludności zamieszkującej obszary wiejskie.</p> <p>Wprowadzenie możliwości dofinansowania inwestycji dotyczących odnawiania obiektów zabytkowych, lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej pozwoli zachować dziedzictwo kulturowe i specyfikę obszarów wiejskich.</p> <p>Ponadto, działanie przyczyni się do skrócenia łańcucha pośredników i przybliżenia konsumentom specyfiki produktów lokalnych poprzez wsparcie infrastruktury handlowej.</p>
Zalesianie i tworzenie terenu zalesionego	<p>Operacje jakie przewiduje się w zakresie działania to zalesianie gruntów rolnych lub innych niż rolne, dla których zalesianie stanowi racjonalny sposób zagospodarowania (np. ochrona przed erozją). Zakłada się tu możliwość wykorzystania sukcesji naturalnej w obrębie ww. gruntów. Beneficjentami będą mogli zostać rolnicy - właściciele gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne, z wyłączeniem jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej reprezentujących Skarb Państwa w zakresie zarządzania mieniem stanowiącym własność Skarbu Państwa.</p>

Działanie/ podziałanie	Opis instrumentów wsparcia
Tworzenie grup producentów rolnych	<p>Działanie skierowane jest do grup i organizacji producentów. Celem jest dostosowanie procesu produkcyjnego do wymogów rynkowych, wspólnego wprowadzania towarów do obrotu, w tym przygotowanie do sprzedaży, centralizacja sprzedaży, dostarczanie do odbiorców hurtowych oraz ustanowienia wspólnych zasad dotyczących informacji o produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem wielkości produkcji i dostępności. Dodatkowym celem jest także realizacja innych działań, które mogą być przeprowadzane przez grupy i organizacje producentów, takie jak rozwijanie umiejętności biznesowych i marketingowych oraz organizowanie i ułatwianie procesów wprowadzania innowacji. Grupa i organizacja producentów może ograniczać role pośredników w obrocie produktami, przyczyniając się do skrócenia łańcucha dostaw, a dzięki temu zapewnić sobie silniejszą pozycję na rynku.</p> <p>Łączenie się producentów, zarówno poziome jak i pionowe, ułatwia wprowadzanie na rynek dużych, jednolitych partii towaru, o zapewnionej, powtarzalnej jakości, oraz nawiązywanie bezpośrednich kontaktów z odbiorcami produktów, co prowadzi do skracania łańcuchów dostaw. Przyczynia się to do większej opłacalności produkcji i zwiększenia dochodów producentów, budowania przez nich stabilniejszej pozycji na rynku, a jednocześnie pozwala na zapewnienie dbałości o jakość wytwarzanych produktów. Budowanie przez producentów silnych podmiotów gospodarczych pozwala im wpływać na funkcjonowanie rynku i jego konkurencyjność.</p>
Program rolnośrodowiskowo-klimatyczny	<p>Program rolnośrodowiskowo-klimatyczny będzie realizował następujące cele szczegółowe: - odtwarzanie i zachowanie oraz wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000, obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej i stanu europejskich krajobrazów; - poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów; - zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą. W ramach działania promowane będą praktyki rolnicze sprzyjające zachowaniu różnorodności biologicznej, krajobrazu oraz walorów środowiska naturalnego, w szczególności jakości gleb i wód. Beneficjentami będą mogli zostać rolnicy, grupy rolników, grupy rolników i innych gospodarujących gruntami, w uzasadnionych przypadkach także inni gospodarujący gruntami lub ich grupy.</p>
Rolnictwo ekologiczne	<p>Wspieranie dobrowolnych zobowiązań rolników, którzy podejmują się utrzymać lub przejść na praktyki i metody rolnictwa ekologicznego. Uprawy deklarowane do wsparcia finansowego w ramach działania podlegają kontroli upoważnionych przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi jednostek certyfikujących. Beneficjentami będą mogli zostać rolnicy lub grupy rolników, którzy dobrowolnie podejmują się utrzymać lub przejść na praktyki i metody rolnictwa ekologicznego i spełniają definicję rolnika aktywnego zawodowo.</p>

Działanie/ podziałanie	Opis instrumentów wsparcia
Płatności z tytułu ONW	Wsparcie przyznawane jest w postaci zryczałtowanej, rocznej płatności udzielanej na hektar użytków rolnych, stanowiącej iloczyn stawki ustalonej dla danego typu ONW oraz ilości hektarów zgłoszonych przez rolnika. Są wyznaczone trzy kategorie obszarów: obszary górskie; obszary inne niż obszary górskie, charakteryzujące się znacznymi utrudnieniami naturalnymi; inne obszary charakteryzujące się szczególnymi utrudnieniami. Beneficjentami będą mogli zostać rolnicy aktywni zawodowo, którzy użytkują grunty rolne położone na obszarach z utrudnieniami naturalnymi lub innymi szczególnymi utrudnieniami, które zostały wyznaczone zgodnie z art. 31 rozporządzenia EFRROW.
Współpraca	Działanie promuje współpracę w zakresie tworzenia i funkcjonowanie grup operacyjnych Europejskich Partnerstw Innowacji (EPI) na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa. Wsparcie dotyczy w szczególności : 1. - tworzenia i funkcjonowania grup operacyjnych na rzecz innowacji (EPI); 2. - rozwoju nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym; - 3. projektów pilotażowych dotyczących wdrożenia do praktyki rozwiązań uzyskanych w wyniku realizacji operacji z zakresu wskazanego w pkt. 1.
LEADER	Wsparcie w ramach podejścia LEADER udzielane jest na: 1. Wsparcie przygotowawcze, podnoszenie kompetencji LGD i społeczności lokalnych, szkolenie i tworzenie sieci kontaktów oraz wypracowanie mechanizmów współpracy i włączania lokalnych społeczności w celu przygotowania i wdrożenia LSR; 2. Realizację operacji w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju (strategie mogą być realizowane z udziałem jednego z funduszy objętych Wspólnymi Ramami Strategicznymi, bądź też wielofunduszowo); 3. Przygotowanie i realizację działań dotyczących współpracy (wsparcie na projekty współpracy międzynarodowej bądź transnarodowej); 4. Koszty bieżące i aktywizację.